

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för språk och litteraturer

Arabiska

ORDET JAG INTE SADE

-EN STUDIE I EGYPTISK HIPHOP

Hanna Johansson 841025-4927

och

Evelyn Jones 860313-0488

Kandidatuppsats
VT 2009

Handledare:
Tetz Rooke

1. Sammanfattning	3
2. Abstract	4
2.1. Abstract in English	4
3. Inledning	5
4. Syfte	5
5. Tidigare forskning	6
6. Metod	6
7. Hiphop	8
7.1. Hiphop i Egypten	9
7.2. Hiphop och Islam	10
8. Egyptisk shaabimusik	11
9. Censur av musik	12
9.1. Censur i Egypten	12
9.2. Islam och Musik	13
9.3. Funderingar angående censur	14
10. Ungdomskultur i Egypten	14
11. Populärkultur i Egypten	15
12. Intervjuer	16
13. Arabish	19
14. Reflektioner om texter	22
15. Avslutande diskussion	27
16. Källförteckning	29

Sammanfattning

Denna uppsats behandlar egyptisk hiphop, som är ett relativt nytt fenomen. Syftet är att beskriva den egyptiska hiphopscenen såsom den ser ut idag och redogöra för dess förutsättningar. Dessa förutsättningar kan innefatta censur, religiös konservatism, brist på forum etc.

Hiphopen är en subkultur som uppkom i USA under 70-talet. Den består av de fyra delarna rap, breakdance, graffiti och deejaying. Idag är hiphopen utbredd världen över och håller också på att få fäste i Mellanöstern. Uppsatsen diskuterar huruvida den egyptiska hiphopen är en ren översättning av den västerländska eller om den har ett eget uttryck. Det finns en tradition av egyptisk politisk musik i form av shaabimusiken. Genom att översätta och analysera utdrag ur hiphopartisters texter dras slutsatser om innehållet i sångerna.

Trots att den 47:e artikeln i Egyptens konstitution utlovar konstnärlig uttrycksfrihet så ser vi att så inte självklart är fallet, åtminstone inte för etablerade artister som ofta tvingas skriva mycket mellan raderna för att komma ifrån statlig censur. Egyptisk hiphop möter kritik ifrån fundamentalistiska islamister som antingen hävdar att musik överhuvudtaget är av ondo, att problemet är tiden som läggs ner på musik istället för bön eller det faktum att hiphop ofta förknippas med alkohol, droger och sex. Kritik mot hiphopen kommer även från icke-religiösa håll då musikens nordamerikanska rötter kan ge kulturimperialistiska associationer.

En anledning till att hiphopen utvecklas så sent i Egypten kan vara att ungdomskultur här uppstod långt senare än i väst. Än idag är utstickande ungdomskulturer, såsom heavy metal-kulturen, inte socialt accepterade. Ett drag av den arabiska ungdomskulturen är deras egna skriftspråk Arabish, som används för elektronisk kommunikation. Arabish är ett mer modernt och mer lättanvänt skriftspråk än det klassiska. Språket möjliggör även nedtecknad dialekt, medan det tidigare endast var möjligt att skriva på standardarabiska.

Inte mycket forskning har gjorts tidigare då den egyptiska hiphopen är såpass ny. Det mesta som tidigare skrivits om ämnet är inte akademiskt hållbart.

Förhoppningsvis bidrar den här uppsatsen till att kartlägga den moderna hiphopen i Nordafrika.

1 Abstract

Uppsatsen analyserar den samtida hiphopscenen i Egypten. Den berör uppkomsten av hiphop i USA, populär- och ungdomskultur i Egypten samt förutsättningarna för egyptiska hiphoputövare. Den diskuterar vidare både politiska och religiösa faktorer för den konstnärliga friheten. För att kunna dra slutsatser översätts och analyseras utdrag ur egyptiska hiphoptexter och hiphopartister intervjuas. Det visar sig att den egyptiska hiphopen har sitt eget uttryck, skilt från västerländska förlagor, men lider brist på forum. Den egyptiska hiphopen är ännu ung och det återstår att se på vilket sätt den utvecklas.

1.1 Abstract in English

This essay analyzes the present hiphop scene in Egypt. It touches the rise of hiphop in the US, popular- and youth culture in Egypt and the conditions Egyptian hiphop artists work under. Further the essay discusses political and religious factors for artistic freedom. To draw conclusions lyrics from Egyptian hiphop songs are translated from Arabic to Swedish and are then analyzed and Egyptian hiphop artists are interviewed. It becomes clear that Egyptian hiphop has an expression of its own, separate from its western predecessors, but it suffers from a lack of forums. The Egyptian hiphop is still young and it is yet to be seen in what way it will evolve.

2 Inledning

Ordet jag inte sade – lånat från en av den egyptiska hiphopgruppen MTM:s låttitlar – får i den här uppsatsen stå för att tala mellan raderna. Betydelsen av frasen i MTM:s låt är en helt annan, men formuleringen är tillräckligt bra för att vi ska göra vår egen tolkning. Mycket i hiphoplyrik överhuvudtaget handlar om att tala mellan raderna och i ett land med sträng statlig censur tänker vi oss att det är rent nödvändigt.

Frasen passar också bra för att beskriva den stora skillnaden mellan det svenska och det arabiska språkets uppbyggnad, och därmed de stora översättningssvårigheterna. Den arabiska frasen lyder ”kalima ma2oltahash” och en direkt översättning skulle se ut ungefär ”ord inte-jag-sade-det-inte”. Alla som någon gång försökt sig på översättning arabiska-svenska vet också att tolkningsutrymmet är otroligt stort språken emellan. Det är en sann utmaning att översätta låttexter som dessutom innefattar dialekt och slang. Med hjälp av duktiga egyptiska invigda har vi dock lyckats, och kan presentera utdrag ur några samtida låttexter, som vi också analyserar.

Den här uppsatsen kommer att behandla den sprudlande egyptiska hiphopscenen och dess förutsättningar. Den kommer att gå ytligt in på hiphopens uppkomst i USA och övrig egyptisk politisk musik för att sedan fokusera på dagens hiphop i det egyptiska samhället. Analysen har utförts genom studier av litteratur och låttexter samt intervjuer.

3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att ge en bild av hiphop i Egypten. Hiphop är ett fenomen som finns världen över, men är en ganska ny företeelse i arabvärlden. Därför har inte mycket forskning gjorts på ämnet. I denna uppsats beskrivs hiphop i allmänhet och svårigheter som hiphop kan möta i Egypten, både i form av censur och kultur. I uppsatsen lyfts egyptiska hiphopartister fram. Genom intervjuer med aktiva inom Egyptens hiphopscen och analyser av egyptiska hiphopgruppers texter studeras hiphopens nuvarande ställning och utveckling i Egypten.

4 Tidigare forskning

Som Basel Abbas i sin uppsats ”An Analysis of Arabic Hip-Hop” från 2005 skriver, så är det inte svårt att finna information. Det som är svårt är att hitta akademisk, och överhuvudtaget någon, forskning på hiphop inom arabvärlden. Abbas tror att detta beror på att hiphopen är för ny och anses vara för oseriös för att fånga forskares intresse. (An Analysis of Arabic Hip-Hop 2005)

Även nu, tre år efter att Abbas skrivit ovan nämnda uppsats, är det svårt att hitta forskning på ämnet. Vi har däremot tittat på forskning inom områdena: populärkultur i Egypten, hiphop och Islam, censur i Mellanöstern och musikkensur.

“An Analysis of Arabic Hip-Hop” är en utmärkt uppsats som varmt rekommenderas för vidare läsning. I den redogörs grundligt för den arabiska rappens framväxt, och begreppet ”arabisk rap” problematiseras.

I *Shoot the singer* (Korpe 2004) framförs många intressanta både fakta och åsikter om musikkensur världen över, och på den tillhörande cd-skivan kan man till och med få höra några av de musikstycken som orsakat sådan uppståndelse.

The history of rap music (Lommel 2001) bjuder på en lättöversiktlig genomgång av hiphopens framväxt.

Hammond är en av få källor för information om ungdomskulturens framväxt i arabvärlden. Hans *Popular culture in the Arab World – arts, politics and the media* från 2007 beskriver både ungdomskulturens ställning i arabvärlden jämfört med dess ställning i västvärlden samt populärkultur i arabvärlden i allmänhet.

5 Metod och material

Idén till denna uppsats kom när vi insåg att många av ungdomarna i Kairo när de umgås spontandiktat tillsammans. Det låter inte helt olikt rap men har en mer traditionell klang. Fenomenet fascinerade oss och vi bestämde oss för att undersöka om det rörde sig om den nya konstformen hiphop, den gamla egyptiska poesitraditionen eller en blandning av de två. Under uppsatsens planeringsstadium blev det tydligt att vi tänkt oss ett väl stort område. Därför valde vi att begränsa oss till att beskriva dagens egyptiska hiphopscen och dess förutsättningar.

Efter att vi bestämt oss för ämnet letade vi efter litteratur angående ämnet på plats i Kairo. Det visade sig vara svårare än vi väntat att hitta information om hiphopen i Egypten och om censur. Under en tid var Hammonds *Popular Culture in the Arab World* tillsammans med några få artiklar i Egyptisk press de enda källor vi hade att tillgå. Vi insåg att en stor del av informationssamlingen skulle få vänta tills vi återkommit till Sverige.

Då vi inte hade tillgång till mycket litteratur fick vi istället använda oss av bekanta med kopplingar till den egyptiska hiphopsce­nen. Genom dem fick vi ordnat intervjuer och, kanske framförallt, många värdefulla musiktips samt en inblick i ungdomars attityd gentemot hiphoprörelsen.

Väl tillbaka i Sverige fanns det en stor litteratur att tillgå. Den stora utmaningen var sedan att begränsa källorna, då informationen ofta var intressant, men sällan relevant. Vi har valt att fokusera på hiphop i *Egypten*. Det skrivs mycket om hiphop i andra delar av arabvärlden, och i synnerhet Palestina. Då det som skrivs oftast behandlar det specifika landets politik, är det mesta därmed irrelevant för vår uppsats.

För att förstå hiphopens framväxt har vi även ytligt beskrivit den moderna egyptiska musikstilen shaabi.

Vi försökte oss på att översätta ett antal låttexter på egen hand, vilket visade sig vara långt svårare än vi kunnat ana. Då texterna i regel är skrivna på slang, finns inga lexikon som är tillräckliga. Ett stort problem överhuvudtaget för översättningar från arabiska till svenska är de arabiska ordens mångtydighet. Samma ord kan ha ett antal olika betydelser och vid minsta feltolkning kan innebörden missförstås totalt. Utöver svåröversatta ord hade vi även problem med uttryck, då vi insåg att vi omöjligt kunde vara medvetna om deras värdeladdning. Efter denna motgång fick vi tipset från vår handledare att översätta delar av texterna. Det har vi gjort, och då valt textrader med relevans som vi sedan analyserat.

Vi har även intervjuat två personer aktiva inom den egyptiska hiphopsce­nen. De är viktiga källor, då de har förstahandserfarenhet både av att vara en del av det egyptiska samhället och den egyptiska hiphopen.

Det största problemet vi stött på är den skiftande informationen vi hittat på Internet. Vi har fått välja bort många källor på grund av motsägelsefull information. Källkritik har varit både en utmaning och ett ledord.

Vi har skrivit ett förklarande kapitel om ungdomarnas eget transkriberingssystem ”Arabish”. Om detta var det lätt att hitta information, med förbehållet att mycket av informationen inte håller som akademisk källa. Vi har dock säkrat med tillräckligt många källor, och behärskar även själva systemet nog för att stå för det vi har skrivit.

Som framkommer i ovannämnda kapitel så använder sig egyptiska ungdomar först och främst av arabish för skriftlig kommunikation mellan varandra. Vi använder oss därför av arabish när ett arabiskt ord tar plats i löpande latinsk text. Eftersom förståelsen för arabish är begränsad hos uppsatsens målgrupp (i huvudsak andra arabiskastuderande) har vi dock valt att återge längre textstycken med arabisk skrift. Vi har valt att inte transkribera dem, då vi tänkt att den som studerar arabiska i Sverige i regel läser arabisk skrift, men inte arabish.

6 Hiphop

Begreppet hiphop innefattar inte bara rap, utan även breakdance, graffitti och deejaying (Söderman 2007). Eftersom den här uppsatsen enbart rör rapdelen av hiphopen, kommer här en liten beskrivning av vad rap är och var den kommer ifrån.

Ordet ”rap” är en sammandragning av orden ”Rhythm And Poetry” (Söderman 2007).

Rapmusik kom till under 1970-talet i USA. Den sprang ur sociala orättvisor och var ett uttryck för missnöje bland afroamerikaner i New York-förorten Bronx. Den amerikanska historia- och afrikakunskapsprofessorn Tricia Roses definiering av rapmusik lyder: ”A form of rhymed storytelling accompanied by highly rhythmic, electronically based music.” (Lommel 2001)

Fritt översatt: “ En form av historieberättande på rim ackompanjerat av tydligt rytmisk elektronisk musik.”

Likheter med afrikansk musiktradition finns, såsom rim betonade av tydliga trumslag.

Rappare liknas ofta vid afrikanska historieberättare, och ses av vissa som en modern form av dessa. De afrikanska historieberättarna prisade gudar och människor, underhöll och undervisade sitt folk, och skrämde och hotade sina fiender (Lommel 2001). Detta kan också sammanfatta en stor del av vad rappen idag handlar om.

En annan teori om föregångare till dagens hiphop uttrycks av egyptiske rapparen Omar Shami från gruppen MSE. Han hävdar nämligen att förislamiska poeter, genom att på rim förolämpa

och ge komplimanger åt varandra, varit en tidig form av dagens mc-battles (verbala strider mellan rappare). (Hip hop on the Nile)

Det andra återkommande temat, förutom då politik, är party (Söderman 2007). Det hävdas att just denna kombination är vad som gjort hiphopen så populär som den är världen över. För att visa på detta temat har vi i denna uppsats inkluderat en låttext som handlar om just party (omy musefra). Vi har också begränsat oss till just en, då vi anser politiska texter vara mer intressanta att analysera i just vår uppsats.

6.1 Hiphop i Egypten

Arabian Knightz, en av Egyptens största hiphopgrupper, påpekar att den allra största delen av den muslimska rapmusikens säljs i USA, till amerikanska muslimer. Arabian Knightz vill nå ut till publiken i mellanöstern, men hävdar att det är svårare än att nå både USA, Europa och Asien. De vill få ut sitt budskap om en förenad arabnation, fred mellan religioner och kritik av vissa regeringar. Då detta kan vara provocerande idéer, har de kommit fram till ett framgångsrecept som lyder att på skiva ”skrapa på ytan” för att slippa repressalier, och sedan tala i klarspråk på den musik de släpper på internet.

Precis som i USA och Europa lyssnar den stora massan helst på lättlyssnad hiphop, som den som handlar om tjejer, bilar och pengar, en rapstil som Arabian Knightz inte sympatiserar med, utan kallar ”the fake stuff”. (Arab identity all ‘rapped’ up) Men de hyser inga tvivel om att den egyptiska publiken kan lära sig att gilla en mer allvarlig typ av hiphop. Egyptierna har sedan länge haft tillgång till den amerikanska hiphopen och det är en kulturchock för dem att höra att man även kan göra hiphop på egyptiska, men medlemmarna i Arabian Knightz tror att när man kommit över denna chock kommer folket att vara öppna för hiphop på deras eget språk, och de tvivlar inte på att de första som verkligen når stor framgång i arabvärlden kommer att både tjäna mycket pengar på det och bana väg för fler undergroundrappare. (Arab identity all ‘rapped’ up)

Bandet hävdar att det är svårt för egyptier att vänja sig vid att höra rap på arabiska, då de bara är vana att höra den på engelska. (Arab identity all ‘rapped’ up)

Den största egyptiska hiphopgruppen, vid sidan av Arabian Knightz, är MTM. Kännetecknet för MTM är deras förmåga att på ett humoristiskt vis föra fram samhällskritik. Bandet har siktet inställt på internationell karriär, men tror också på en framtid för hiphopen som uttrycksform i Egypten. (Hip hop on the Nile)

MTM ger röst åt medelklassungdomens kamp mot den äldre generationen, som i mycket är en kamp för personlig frihet. Abbas ställer detta drag i egyptisk hiphop mot hiphop i andra arabländer, där samhällskritiken ofta är tydligare. (An Analysis of Arabic Hip-Hop)

Ett intressant fenomen inom hiphopkulturen/ungdomskulturen ibland Egyptens medelklass är trenden att ”leka fattig”. Det hela började med ett par filmer (bl.a. el Lambi), som enligt filmkritiker är cinematiskt usla, blev trendiga, och hur karaktärerna däri blev förebilder för ungdomarna. Medelklassungdomarna klär sig i sjaskiga kläder och organiserar fester på takterasser, som ska påminna om scener ur filmerna. Det kanske mest intressanta i allt detta är dialekten som kommit ur denna trend. Medelklassungdomarna härmar de fattiga ungdomarnas uttal, vilket kan tyckas ironiskt då de fattiga ungdomarna härmar medelklassungdomarnas. Det blir alltså imitation av imitation. (An Analysis of Arabic Hip-Hop) Det hela går helt i linje med hiphopens ständiga universella dilemma angående äkthet/oäkthet, där fattigdom ofta automatiskt associeras med äkthet.

6.2 Hiphop och Islam

6.2.1 - i USA

Den typ av Islam som representeras i USA är till största delen sekten NOI (The Nation of Islam). Den handlar inte så mycket om Islam, som den gör om en kamp för de svartas plats i samhället. Sekten The Nation of Islam är djupt antisemitiska och har ibland till och med sagts vara de svartas motsvarighet till (och ha samarbetat med) Ku Klux Klan, då gruppen är uttalat rasseparatistisk (Gardell 2001). The Nation of Islam ska alltså inte förväxlas med Islam.

6.2.2 - i Europa

I Europa har The Nation of Islam inte fått lika starkt fotfäste. Däremot finns ett flertal muslimska rapgrupper. Samtidigt som de kan kritiseras från konservativa håll för att använda koranverser i sin musik, framförs även muslimska värderingar såsom avståndstagande från alkohol och droger. (Swedenburg 2001)

6.2.3 - i Egypten

Då Islam är en sådan självklar och integrerad del av den egyptiska kulturen, har vi inte kunnat dra några slutsatser om Islams roll i hiphopen i Egypten.

7 Egyptisk shaabimusik

Shaabi betyder folklig, och det är precis det denna moderna egyptiska musikstil är. Den uppkom i de fattigare områdena i Kairo och hördes ofta på bröllop, som anordnades på gatan i staden. Shaabimusik anpassar traditionella egyptiska sånger till det moderna livet och sjungs på den lägsta sortens Kairodialekt. Den som först gjorde shaabimusik tillgänglig för den stora massan var Ahmed Adawiya vars första skiva, som släpptes 1972, sålde över en miljon exemplar. Detta är väldigt mycket i en tid när det inte fanns någon officiell skivindustri i arabvärlden utan där man sålde sina skivor på gathörn och genom piratkopierade band. Adawiya ses numera som en av de som satte första arabiska popstjärnorna, detta trots att hans sound inte alls påminde om annan arabpop, där kärlek och politiskt korrekta texter dominerar. Adawiya skrev om de små problemen i Kairobarnas vardag, som trafikchaos och hungriga barn. Hans musik var inte populär bland alla under denna tid, inte minst på grund av det faktum att han anammade den västerländska stilen där låtar är fem minuter långa och skrivna efter en särskild mall. Man försökte stoppa honom från att framträda i nationell tv då man tyckte att han fördummade allmänheten och då de intellektuella i landet inte gillade hans flört med västerländsk musik.

Idag är shaabimusiken fortfarande stor i Egypten. Utformningen har dock förändrats lite från de dramatiska sånger om livets problem som först sjöngs på bröllop i Kairos slum. Idag är musiken mycket gladare, man sjunger fortfarande om problemen men texterna är mer positiva än de var tidigare. Den nu mest kända shaabisångaren är Hakim, som till skillnad från Adawiya är mycket mer positiv och därför också mycket mer populär hos den egyptiska staten. På 70-talet stängdes Adawiya ut ur nationella forum, medan Hakim tas emot med öppna armar av etablissemanget.

Nu har dock även den traditionella ”missnöjda” shaabin hittat tillbaka till folket genom sångaren Shaaban Abel-Rahim. Hans sång ”Bakrah Israel” (”Jag hatar Israel”) gjorde stor påverkan på det egyptiska samhället, då den visade folkets missnöje med staten Israel och satte ord på egyptiernas känslor om Israel. Staten försökte fånga detta missnöje och organiserade demonstrationer till förmån för Palestina, men man lyckades inte fånga upp folket på samma sätt som Abdel-Rahim gjorde med sin sång, därför har även han hamnat i konflikt med de vänsterintellektuella i Egypten. Det skär i ögonen på de intellektuella att en fattig utbildad man från slummen kunnat samla folket runt ett enkelt budskap på ett sätt som de aldrig lyckats med. (Hammond, 2007)

Mycket av historien om egyptisk shaabimusik kan jämföras med uppkomsten av hiphop i USA. Den har gått från hatad till älskad av etablissemanget och skriver man bara texter som håller sig inom ramen för vad som är acceptabelt så får man hållas. Men även idag kan texter som sticker ut eller talar om för kontroversiella frågor alternativt använder för grovt språk skapa stora konflikter mellan artisten och de styrande i landet.

8 Censur av musik

Rapmusikerna i USA har sedan dess start riskerat, och i vissa fall utsatts för, censur. På 1980-talet instiftades speciella etiketter för cd-skivor, som varnade föräldrar för vågade texter. Dessa etiketter har nu nästan blivit synonyma med hiphopskivor (Lommel 2001).

Då hiphopen i sin natur alltid varit ett forum för samhällskritik, är det nödvändigt att säga något om yttrandefrihetens vara eller icke vara i Egypten. Då man pratar om censur av musik i Egypten, kan man heller inte undgå att diskutera musikens innebörd i ett muslimskt samhälle.

Cloonan delar upp censur i tre nivåer: *censur före publicering* (t.ex. att ett skivbolag vägrar ge ut en låt pga dess innehåll), *begränsning av spridning* (t.ex. att en tv-kanal bara spelar en viss låt under en viss tid på dygnet) samt *förtryck* (t.ex. att förbjuda uppträdanden eller olagligförklara en skiva). Han menar att det är viktigt att skilja på dessa tre för att veta hur man ska bemöta censuren (Cloonan 2004).

En bieffekt av censur, som kanske är lika verksam som censur från överheten, är självcensuren. När konstnärer inte ens försöker säga det som inte får/bör sägas, är väl då som censuren har lyckats. Denna form av censur är dock av förklarliga skäl svår att dokumentera.

8.1 Censur i Egypten

Trots att det står i den 47:e artikeln i Egyptens konstitution att ”varje individ skall ha rätten att uttrycka sin åsikt och att publicera den verbalt, i skrift, i fotografi eller med andra uttrycksmedel inom lagens gränser” (False Freedom 2005), så är det tydligt att musiker verksamma i Egypten idag inte nödvändigtvis är eller känner sig fria att uttrycka sig fritt.

Två faktorer under sekelskiftet 18-1900-tal förändrade situationen för musiker i arabvärlden i allmänhet, och i Egypten i synnerhet. Den ena faktorn var att musiken blev en del av kampen mot kolonialismen och den andra att kolonialismen introducerade det europeiska samhällets konst och värderingar för arabvärlden (Shammout 2001). Musik som är influerad av icke-

islamisk musik, västerländsk musiktradition eller är producerad i västvärlden kan ses som en västlig, och då i synnerhet nordamerikansk, kulturimperialism (Otterbeck 2004). Detta är särskilt intressant för denna uppsats, då hiphopen är just nordamerikansk.

Egypten faller i Ilan Pelegs uppdelning av regeringsformer (totalitär regim, auktoritär regim och liberal demokrati) under ”auktoritär regim”. Där utövas censur oberäkneligt, ofta våldsamt och ofta angående oönskade politiska yttringar eller kritik av viss religion. Allmän samhällskritik brukar inte vara föremål för censur. Det är typiskt för en auktoritär regim att förbjuda konstnären istället för verket, till skillnad från hur det fungerar i en liberal demokrati som Sverige. Det finns ett otal exempel på svartlistade författare i auktoritära stater. Auktoritära stater är, kanske överraskande, våldsammare i utfärdandet av sin censur än totalitära stater. Peleg tror att det kan bero på att censuren i en totalitär stat är så uttalad och beräknelig att invånarna vet vad de kan och inte kan säga, till skillnad från i auktoritära stater (Peleg 1993).

8.2 Islam och Musik

Det finns fundamentalistiska islamistiska grupper som hävdar att musik är av ondo, och förknippar den med ett livsnjutande som går emot Islams ideal om måttlighet. Det finns dock inga konkret uttalade belägg i Koranen för att förbjuda musik.

Sjungen recitation av Koranen räknas inte som och kallas inte för musik. Dock är tekniken från denna sång en tydlig inspiration till viss sekulär musik (Verney 2001).

Den vanligast förekommande inställningen bland liberala egyptiska akademiker är att det inte är något fel på musiken i sig självt. Det eventuella problemet ligger i platsen och det sociala sammanhang där musiken framförs/spelas upp. Musiklyssnande och -uppträdanden kan ibland förknippas med alkohol, droger, flirtande, sex etc. (Otterbeck 2004). Som nämnts tidigare är det ena kännetecknande ämnet för hiphoptexter party, och då ofta party i meningen alkohol, sex och ibland även droger.

Ett annat intressant argument hos muslimska extremister är att det inte är musiken i sig som är problemet, utan tiden som läggs ner på den. Tid som borde användas för att be. På samma sätt anser de att pengarna som används till att köpa musik skulle göra bättre nytta som allmosor (Otterbeck 2004).

8.3 Funderingar angående censur

En intressant åsikt uttrycks av Noam Ben-Zeev angående musikkens vara eller icke vara i Israel. I Israel finns, med väldigt få undantag, inga svartlistade judiska musiker. Som jude i Israel har du till synes rätt att uttrycka dig hur du vill. Ben-Zeev hävdar dock att detta egentligen visar på något osunt, nämligen av avsaknad av ifrågasättande och viljan till (eller mod att ge uttryck för vilja till) förändring (Ben-Zeev 2004). Om man vill se positivt på fall av censur, kan man alltså flytta fokus från den som censurerar till den som vågar stå upp för det den vill säga och vägrar att passivt vara tyst.

9 Ungdomskultur i Egypten

Ungdomskulturen i arabvärlden uppkom mycket senare än den våg av ungdomskultur som slog Europa på 60-talet. De intellektuella i arabvärlden har länge försökt kontrollera den kultur som är viktig för ungdomarna, och länge har den enda musik som kommit igenom denna kontroll varit den typiska arabiska popmusiken. Så sent som 1996 arresterades egyptiska ungdomar som lyssnade på Heavy Metal misstänkta för satanism. (Hammond, 2007) Enligt Hammond är arabvärlden åldersdiskriminerande mot ungdomar istället för tvärtom som är fallet i Europa och musiker och skådespelare håller sig kvar i rampljuset till en hög ålder medan det för unga talanger är mycket svårt att ta sig in på musik och teaterscener. Samma fenomen ses inom politiken där det inte finns många unga människor i maktposition trots det faktum att 38% av arabländernas befolkning är under 15 år. Den skeva maktstrukturen har gjort att ungdomar känner sig alienerade från staten och dess syn på hur ungdomarna skall vara.

För att förstå ungdomskulturen i ett land som Egypten måste man först och främst ha en grundläggande förståelse för vilket samhälle Egypten är och hur strukturen ser ut. Kairo, som är den största staden i Afrika och hela arabvärlden, växer med ungefär 1 miljon invånare varje år. Med en sådan befolkningsökning måste det ju finnas en hel del människor som är unga och Kairo som kan skryta med överdådigt rika områden är också en stad med utbredda slumområden.

Samtidigt som denna alienering ger mycket för hiphopare att använda sig av i sin rap medför självklart kontrollen av ungdomskulturen många problem. Det är inte lätt att vara samhällskritisk i ett land där folk fångas för att de demonstrerar på gatorna eller bara för att

de råkar gilla att lyssna på Heavy Metal. Den hårda kontrollen av människor har lett till att det finns ett flertal egyptiska grupper som rappar bara om tjejer, pengar och bilar likt många rappare i USA. Det är förståeligt att ungdomar trots att de vill rappa inte vill balansera på den gräns som finns mellan vad som är tillåtet och vad som inte är det och att man då istället rappar om helt ofarliga ämnen, vilket även leder till att det blir lättare att nå en bredare publik i ett land där många människor är helt oberörda av de samhällsproblem som uppenbarligen finns. Det finns dock en del grupper som väljer den samhällskritiska balansgången och det är dessa grupper som är mest intressanta att studera. Hur tampas de med de problem detta medför? Ett av de band som väljer att vara samhällskritiska är Arabian Knightz, en kvartett som sjunger om fred mellan alla religioner, en arabisk nation och kritik mot diverse samhällsinstitutioner. De berättar i en intervju i Daily News om hur deras strategi för att komma förbi censuren i Egypten är. De hävdar att på deras officiella album skrapar de så hårt de kan på ytan av problemen utan att riskera censur. Men det är på deras undergroundalbum och på internetspår som de kan gå igenom denna ytan och vara så kritiska som de vill. Arabian Knightz säger vidare att ett stort problem är att nå en bred publik i sitt hemland, de hävdar att människorna som lyssnar på deras musik är muslimer och araber i USA och Europa, vilket inte är den målgrupp som de i första hand vill nå ut till (Daily News).

Precis som i USA och Europa lyssnar den stora massan helst på lättlyssnad hiphop, som den som handlar om tjejer, bilar och pengar, en rapstil som Arabian Knightz inte sympatiserar med, utan kallar "the fake stuff". (Daily News) Men de hyser inga tvivel om att den egyptiska publiken kan lära sig att gilla en mer allvarlig typ av hiphop. Egyptierna har sedan länge haft tillgång till den amerikanska hiphopen och det är en kulturchock för dem att höra att man även kan göra hiphop på egyptiska, men medlemmarna i Arabian Knightz tror att när man kommit över denna chock kommer folket att vara öppna för hiphop på deras eget språk, och de tvivlar inte på att de första som verkligen når stor framgång i arabvärlden kommer att både tjäna mycket pengar på det och bana väg för fler undergroundrappare. (Daily News)

10 Populärkultur i Egypten

Populärkulturen i Egypten har som sagt dominerats av traditionell arabpop, populär i hela arabvärlden. Det som kännetecknar denna typ av musik, som kan liknas vid indisk popmusik, är avsaknaden av politiska yttranden i sångtexterna. Texterna är enkla och handlar oftast om kärlek. Enligt A. Hammond skrivs texterna utan några radikala politiska yttringar, och blir

däriigenom populär hos den stora massan. De enda ämnen som berörs förutom kärlek är vissa kängor till den amerikanska politiken eller hyllningar till den islamska religionen. Det är mainstreampop precis om den europeiska, där musiker tävlar om att bli populärast med låtar som är nästintill likadana och som inte ska väcka några negativa känslor hos någon.

Men det finns alltid undantag och i hela arabvärlden finns små utposter av människor som vill sjunga om annat än kärlek och som vill ge mer mening till sina texter. Dessa artister har det inte lätt när de arbetar i auktoritära stater där religionen har sådan stor plats i samhällsordningen. Hammond har ett exempel på en libanesisk sångare som blev ställd inför rätta för att ha sjungit en koranvers i en av sina sånger men ackompanjerat detta med instrumentet oud. Enligt koranen är det förbjudet att ackompanjera delar av koranen med musik vilket gjorde att han ställdes inför rätta.

I Egypten var de två första kända politiska sångarna poeten Ahmed Fouad Nigm och sångaren Sheikh Issa Imam som hade en duo som sjöng om det vanliga egyptiska folkets förtret efter nederlaget 1967. Duon upprörde president Nasser och inspirerade stora protester och kanske var det dessa som lade grunden till att kunna i musik kritisera olika samhällssystem. (Hammond, 2007)

Musik har alltid varit en viktig del av den egyptiska kulturen. Det har inte funnits en musikindustri som sådan utan musik har spridits genom gatuhandlare på kopierade kassetband, och än idag är gatuhandel det lättaste sättet att hitta populär musik, speciellt musik som kanske inte är helt uppskattat av staten. Även Internet har såklart blivit en viktig del i spridningen av kontroversiell musik.

11 Intervjuer

Vi intervjuade två rappare i Kairo, vid varsitt tillfälle, och har här sammanställt intervjuerna.

Ahmed "Bondo2" Galal, rappare och textskrivare. Skriver huvudsakligen om vardagliga funderingar. Intervjuad på café Timeout, Mohandesseen, Kairo 080503.

Mohammed "MDS" el-Said, rappare och ledare för rapgruppen 55. Gruppen rappar om både allvarliga ämnen och mer humoristiska, men de lägger störst vikt på att få fram ämnen som de tycker är viktiga i samhället – t. ex om politik och ungdomars situation. Intervjuad på Samia Allouba Gym, Mohandesseen, Kairo 080427.

Kan ni beskriva hiphopscenen i Egypten?

Ahmed: Hiphopen är något nytt för Egypten, och har bara funnits här i ca två år. Det finns bara 2-3 kända grupper. Det finns mycket talang på gång, men det är svårt för dem att få chansen att synas. Nästan alla låtar handlar om sociala problem i Egypten, men det finns också många som handlar om kärlek. Jag tycker att texterna borde vara mer positiva. Egypten har en bra atmosfär för r'n'b, då landet ligger i mitten av Mellanöstern och har alla möjliga kulturer representerade. Hiphopen blir mer och mer populär.

Mohammed: Folk tror att rap inte är seriöst och inte har något djup, vilket är fel. Till exempel finns idag många politiska problem i Egypten, som köerna bland de fattiga för att köpa subventionerat bröd, vi har skrivit en låt om detta. Folk tror att rap bara handlar om bilar och tjejer, men egentligen är det en väldigt liten del av hiphopen som är så oseriös, speciellt i Egypten.

Hur ser ni på framtiden för egyptisk hiphop?

Mohammed: Ungdomar i Egypten är intresserade av hiphop, men de flesta lyssnar på amerikanska artister. Hiphopen är relativt ny i Egypten så folk behöver vänja sig vid att det finns egyptiska artister som rappar på arabiska. Jag vill att hiphopen ska bli lika stor som i USA där folk tar det mer på allvar. Jag önskar att hiphopen ska bli lika populär i Mellanöstern som den arabiska popen är, men det krävs nog tid innan detta händer.

Var hittar du inspiration till dina texter?

Ahmed: Jag hittar inspiration i vardagen och möten med människor. Allt inspirerar mig! Det är viktigt att inte härma andra, men de artister som inspirerar mig är MTM, Akon och Puff Daddy.

Mohammed: Vi får inspiration från amerikanska hip-hop och r'n'b-artister. Särskilt från Dr Dre, Snoop Dogg, Eminem, Puff Daddy och LilKim. Mest inspiration får vi från 2Pac som är den störste rapartisten som funnits. Det finns inte många stora egyptiska hiphopband men om vi inspireras av några så är det Arab Rap Family som är en grupp som funnits ett tag och som skriver om mycket viktiga ämnen. Annars inspireras vi även av Mohammed Mounir, en populär Egyptisk artist som skriver arabisk musik med reggaeinfluens.

Varför valde du hiphop som uttrycksform?

Ahmed: För att hiphop berör en. Till skillnad från många andra musikstilar så känns det som att hiphopen talar till en om verkligheten.

Mohammed: Jag valde rap som uttrycksform för att jag gillar musiken och håller på mycket med hiphopdansen och för att i rapen kan jag säga vad jag vill, det är en väldigt ärlig musikstil.

Integrerar du någon annan musikstil i dina låtar?

Ahmed: Jag använder mig gärna av rock och housemusik. Det ger nya idéer när man använder sig av andra musikstilar, och de olika stilarna hjälper varann att skapa ny musik. Det är dock viktigt att hålla källorna rena. Det är som när två personer blir ett par och blir som ett, och man inte kan se vem som är vem. Det måste undvikas, för man vill inte förlora något. Man ska behålla originalet, men uppdatera det.

Vilka ämnen skriver du om?

Ahmed: Jag skriver om svåra ämnen fast i enkla eller roliga texter. T.ex. om man vill skriva om att sluta röka, så kan man säga att cigaretter äter människor. Den typen av otroliga saker. Det är viktigt med humor. Ibland måste man också prata om kärlek. Ibland skriver jag texter som är som kompisars samtal med varann.

Mohammed: Vi rappar om viktiga samhällsfrågor, till exempel hur ungdomar behandlas i Egypten idag. Vi rappar också om hur politiken ser ut i Egypten och försöker påverka ungdomar att inte knarka. Vi försöker skriva om folkets situation så att människor kan känna igen sig själva i våra texter.

Händer det att du blir utsatt för censur, eller att du censurerar dig själv?

Ahmed: Jag är inte rädd, jag kan säga vad jag vill. Är man rädd ska man inte göra hiphop. Det är en konstform, och ska inte begränsas. Dessutom är det många som tycker som du, det är inte bara dina ord. Jag är inte rädd för att ge ut några låtar.

Mohammed: Nej, jag säger precis vad jag tycker i mina låttexter. Jag är inte rädd för att säga någonting. Vi lever idag i en demokrati med yttrandefrihet.

Tycker du att den arabiska språk- och berättartraditionen märks i dina texter, och gör dem annorlunda från exempelvis amerikanska texter?

Ahmed: Ja, den märks definitivt. Ibland kan man välja att använda ord och uttryck från fushan (standardarabiskan), och ibland använda sig av traditionella sätt att rimma.

Är det lätt att nå publik?

Ahmed: Ja, det är lätt. Det finns ett stort intresse, och musiken är ny och pratar om verkligheten på ett helt nytt sätt. Folk vill ha mer och mer. Jag tror att den egyptiska hiphopen

kommer att bli större än den amerikanska. Här finns en ny stjärna varje dag.

Mohammed: Ja, det är ganska lätt, genom Internet och skivor.

Är det lätt att anordna konserter?

Ahmed: Nej, det är väldigt svårt. Det beror på att musiken är obekant och bara i startgroparna. Det många gör är att lägga ut musiken gratis på Internet. Om du vill syssla med hiphop i Egypten, tänk inte på pengarna. För att få spelningar måste man vara populär eller känna någon känd. Ett stort problem är att de stora banden tar all plats, och inte släpper in någon annan. Artisterna hjälper inte varann. Det är inte som i USA, där man hjälper varann och lyfter fram nya talanger, t.ex. genom att stora artister tar in nya förmågor som gäststartister på sina låtar. Här i Egypten är man på egen hand.

Var i Kairo kan man hitta hiphopkonserter?

Ahmed: De enda alternativen är Sawy Centre och egenorganiserade spelningar på privata fester. På Sawy Centre är det lagligt att hålla konserter, och där respekterar folk ens framträdande och skrattar inte åt en.

Mohammed: Det finns en lokal, El Sawy center, som anordnar många olika slags konserter och där finns det en del hiphopframträdanden. Det finns också en nystartad konsert som håller på i 10 timmar och där många olika typer av band spelar. Denna konsert heter SOS, men den anordnas tyvärr bara en gång om året.

12 Arabish

Arabiskan är ett mycket gammalt språk, men de moderna dialekterna av arabiskan är i ständig förändring. Då standardarabiskan är det enda sättet att skriva arabiska och samtidigt så pass konservativ tamps den med många problem när samhället utvecklas.

Det senaste i raden av problem för arabisktalande har varit de nya kommunikationsmedel som ofta utvecklas med det latinska alfabetet som utgångspunkt. Till exempel inom mobiltelefoni har det varit omöjligt att mata in text från höger till vänster istället för från höger till vänster vilket lett till att man omöjligt kunnat skriva på arabiska, också det faktum att tangentbord ofta är utformade med det latinska alfabetet har vållat problem för Internetanvändare med arabiska som kommunikationsmedel. (A Funky Language for Teenzz to Use)

Arabiska ungdomar har därför skapat ett språk som används vid kommunikation genom Internet eller mobiltelefoni där man använder sig av siffror, latinska bokstäver och andra

skriftecken. Detta språk är relativt lätt uppbyggt, där bokstäver som uttalas likadant på de båda skriftspråken helt enkelt fått gestaltas med den likvärdiga bokstaven i det latinska alfabetet medan siffror betecknar de bokstäver som inte har någon motsvarighet i det arabiska alfabetet. I artikeln "A Funky Language for Teenzz to use" diskuterar författarna Palfreyman och Al Khalil just denna nya form av arabiska och redogör för dess uppkomst och användande särskilt bland kvinnliga universitetsstudenter i Dubai. Detta är en liten studie, men den är ändå användbar när man diskuterar detta språkfenomen.

Det nya internetspråket kallas för arabish, där arab- är taget från ordet arabiska och -ish från english. Detta syftar på det faktum att man blandar så pass mycket mellan de båda språken. Det är inte bara att ljud och bokstäver skrivs som sina engelska motsvarigheter eller med hjälp av siffror, utan även det faktum att man blandar in en stor del engelska ord. I Palfreyman och Al Khalils artikel har de studerat kvinnliga universitetsstudenter som studerar exempelvis programmering och då det arabiska språket inte utvecklat ord för nya fenomen såsom Internet blir deras chattkonversationer helt obegripliga för någon som a) inte är insatt i arabish b) inte har kunskaper i engelska och c) inte förstår deras ämne. Palfreyman och Al Khalil går vidare och talar om det faktum att många i dessa unga kvinnors mödrars generation inte skulle förstå någonting av deras konversationer på Internet. Precis som Kairodialektens ungdomsslang har blivit som ett hemligt språk och en mur mellan dem och den äldre generationen har arabish blivit ett hemligt ungdomsspråk där ungdomar i arabvärlden kan kommunicera utan förståelse från de äldre.

En intressant detalj att studera i arabish är med vilka symboler de olika arabiska ljuden representeras. Palfreyman och Al Khalil gör i sin artikel ett diagram över vilka ljud som inte kan representeras av engelska bokstäver. Men intressant att notera är att alla de ljud som kan representeras av engelska bokstäver representeras av bokstäver som har samma ljud som dem, inte av bokstäver som ser ut som den motsvarande arabiska bokstaven. Till exempel den arabiska bokstaven <ﺯ> (uttalas z) representeras av den engelska bokstaven <z>, inte av bokstaven <j> som är mer lik. Däremot de ljud som representeras av siffror representeras av siffror som ser ut som den bokstaven. Till exempel <ح> (uttalas som ett emfatiskt h) representeras av siffran <7> medan den liknande bokstaven <ﺦ> (uttalas kh) representeras av '7.

Fonetiskt tecken	Arabiskt tecken	Arabish
/ħ/ (a heavy /h/-type sound)	<ح>	<7>
/ʕ/ (a tightening of the throat resembling a light gargle)	<ع>	<3>
/tʔ/ (the emphatic version of /t/)	<ط>	<6>
/sʔ/ (the emphatic version of /s/)	<ص>	<9>
/ʔ/ (glottal stop)	<ء>	<2>

/x/ (final sound in Scots 'loch')	<خ>	'7
/ɣ/ (voiced version of above)	<غ>	'3
/tʔ/ (the emphatic version of /t/), the first sound in English "that")	<ظ>	'6
/dʔ/ (the emphatic version of /d/)	<ض>	'9

Palfreyman & Al Khalil, 2003

Arabish är inte bara ett internetspråk utan används också som ett talat språk bland ungdomar i arabvärlden. Här är det blandningen mellan arabiska och engelska (ibland även franska) som är essensen i språket istället för alfabetet. Arabish har blivit en slangform av arabiska som ungdomar i stora delar av den urbaniserade arabiska världen förstår och kan använda sig av.

Arabish är ett arabiskt skriftspråk med latinska bokstäver så att säga, men ett problem som vållas av att likvärdiga bokstäver från det latinska alfabetet används är de regionala

skillnaderna i det arabiska språket. Till exempel bokstaven *djim* som i Gulfländerna uttalas *dj* men i till exempel den egyptiska arabiskan uttalas *g* betecknas bland saudiarabiska ungdomar som *j* på latin medan bland egyptier skrivs den som *g*. Detta vållar ju också problem för förståelsen mellan arabiska Internetanvändare från olika delar av arabvärlden. (A Funky Language for Teenzz to Use)

Arabish är inte bara ett internetspråk utan också en beteckning på det språket som används av ungdomar över hela arabvärlden, där man friskt blandar standardarabiska, dialekt och engelska eller franska influenser, och i hiphoptexter på arabiska kan man ofta hitta prov på hur viktig engelskan idag har blivit.

13 Reflektioner om texter

MTM - أمي مسافرة - Omy mosefra – Min mamma är bortrest

Omy mosefra är en renodlad partylåt. Den handlar om en kille vars mamma reser bort, och han passar då på att ha fest.

Som vi nämnt i kapitlet ”Hiphop” så är party, vid sidan av politik, det vanligaste ämnet inom hiphoptexter. Intressant med den här texten är att den beskriver ungdomars festande i en tydlig egyptisk kontext. Till skillnad från andra egyptiska grupper som gör sig stor framgång på att helt enkelt översätta engelska raptexter till arabiska (Arab identity all ’rapped’ up) utgår MTM här ifrån sin egen, och de egyptiska ungdomarnas, vardag.

النهار دا يوم الاجازة
أمي مسافرة رايحة جنازة
...
و النهار دا يوم الخميس
...
أمي مسافرة و أعمل حفلة
بس يا ريت متحيش على غفلة
و لا جيرانا يبلغ عنا
و لا كهربا تعمل قفلة

”Idag börjar helgen

Min mamma är bortrest för en begravning

...

Och idag är det torsdag

...

Min mamma är bortrest och jag har fest

Bara hon inte kommer helt plötsligt

Och att inte grannarna skvallrar på oss

Och att vi inte får strömavbrott”

Här ser vi några exempel på förankringen i den egyptiska vardagen i det att dagen för fest är torsdag (i Egypten är fredag helgdagen) och att strömavbrott är något att räkna med.

و فيه ناس عاملين سياح
جايبين و معهم سلاح
خلوني بقيت مش مرتاح
رحت قافل بمفتاح

و كتبت ورقة ع الباب
ممنوع الدخول لأي مسطول

لو الكلام دا مش معقول
معلش أنا المسؤول

”Det cirkulerar lite folk

Som kom med vapen

De gör mig obekvä

Jag gick och kom sen tillbaka med en nyckel

Och jag skrev en lapp på dörren

Inträde förbjudet för påverkade

Om dessa ord låter oresonliga

Spelar det ingen roll, jag är den ansvarige”

Det är spännande att analysera det faktum att påverkade människor är oönskade på festen. Då det inom den västerländska hiphopkulturen är vanligt att rappa om fest i termer av droger och alkohol är detta textstycke ett tydligt tecken på att MTM utgått från den egyptiska kulturen där alkohol inte är en lika naturlig del av festande som i den västerländska kulturen.

MTM - لازم بكره بيقى احلى - Lazem bokra yeb2a a7la – Imorgon måste bli bättre

Titeln betyder ”Imorgon måste allt bli bättre” och texten handlar om, enligt MTM, nödvändiga förbättringar i det egyptiska samhället. Det är dock inte tal om en klagosång, utan en sång fylld av hopp om att det imorgon faktiskt kan bli bättre. Låten är uppdelad i verser, som var och en tar upp ett problem. Vi har valt att fokusera på två verser.

Följande utdrag utspelar sig på ett café:

بيتفرجوا على الدش وبيلعبو طاولة ومبسوطين قولنالهم انتم مين
قالولنا احنا الفاضين بيوتنا زحمة واحنا منها هربانين
كان نفسنا نعمل حاجة
بس مش عارفين

...

لازم بكره بيقى احلى لو غيرنا شوية حياتنا
التغير ده حاجة سهلة لو ركزنا وانجزنا

”Alla tittar på tv och spelar backgammon och är glada.

Vi säger till dem ’vilka är ni?’ och de svarar oss ’Vi är sysslösa, våra hem är fulla med folk och vi har flytt därifrån. Vi borde göra någonting. Men vi vet inte vad.’

...

Imorgon blir bättre om vi gör en liten förändring i våra liv

Förändringen är enkel om vi koncentrerar oss och ser till att få det gjort”

Här beskrivs en passivitet hos befolkningen. De berättar om en vilja att agera, men även om en brist på idéer och/eller möjligheter för att agera. Refrängen kommer in som en uppmaning till aktion; om vi tar makten över våra liv, kommer förändringen i det stora perspektivet att bli stor även om den individuella uppoffringen är liten.

تايهين في الشارع مفيش حد حوالينا فجأه لقينا فرح جمينا (...) مش مصدقين الى شيفاه عينينا
ياللف نهار ابيض يالف نهار مبروك ابو العروسة مجوز بنته لواحد
قد ابوه

...

انت بتفكر تفكير قديم لازم تدى فرصة للبننت زى الولد فى
التعليم نمى تكبر يمكن تقدر تعمل انجاز عظيم

*”Vi går på gatan, inga folk omkring oss. Vi ser ett bröllop (...) men kan inte tro våra ögon.
'Tusen vita dagar och tusen lyckliga dagar.’ [Arabisk lyckönskning vid bröllop. Förf. anm.]
Pappan tvingar sin dotter att gifta sig med någon i hennes farfars ålder.*

...

*Du tänker med gamla tankar, man måste ge tjejen samma rätt till utbildning som killen.
När hon växer upp kanske hon kan göra någonting stort.”*

Den här versen ser vi som en reaktion på ett egyptiskt samhälle i förändring där nya värderingar från väst möter traditionella värderingar. MTM ifrågasätter här traditionella könsroller genom att kritisera bortgifte av unga flickor och förespråka flickors rätt till utbildning.

En annan etablerad egyptisk hiphopgrupp, Arabian Knightz, uttrycker det som att de har för vana att ”skrapa på ytan” på samhällsproblem, utan att gå till personangrepp på eventuella ansvariga. Det ser vi prov på i denna text som helt enkelt uttalar att problemen finns samt ett hopp om att situationen ska förbättras. Den kritik MTM ger uttryck för i ”Lazem bokra” kan framstå som snäll och ofarlig, men det kan också bero på att de vet var gränserna för vilken kritik som är acceptabel går. Vi anser dock att det är viktigt att se att MTM överhuvudtaget vågar ifrågasätta traditionella värderingar.

55 – لا للأرهاب - La lel erhab – Nej till terrorister

55 är en undergroundgrupp, vilket innebär att de inte tillhör något skivbolag. Detta kan vara en anledning till att de vågar och kommer undan med att vara uttalat politiska och kritisera etablissemangen. I vår intervju med gruppens ledare MDS säger han att han och hans grupp inte räds att säga vad de vill samt att de inte märker av någon censur. Det förvånade oss, då vi tidigare hört om hur egyptiska rappare begränsar vad de säger för att inte råka illa ut. Som

sagt kan detta bero på deras småskalighet. Det vore antagligen en helt annan situation om MTM eller Arabian Knightz skulle vara lika öppet politiskt kritiska.

كل يوم والثاني 1000 واحد بيموت علشان واحد اناني بيفكر هو لوحدة ازاي يعمل حرب
ولا عمره فكر مرة ولا عمرة حس بذنب نسي كل حاجة حتى كلمة حب وماهموش اي حاجة ولات
عمره خاف الرب

...

معاه شوية ناس وشوية من قدامة والناس عماله تحارب وتقولك يالا سايسها وامريكا مستنيه فرصة

...

اللعبه لعبه كبيرة لعبة سياسه وفلوس بلاش تخش فيها لانها بتغير النفوس سياسه هي فلوس وفلوس هي
سياسه

...

العم بوش ماشى وفي ايد الكلب شارون اي حاجه عايزها ساعته ساعته الدنيا تهون عراق وفلسطين
ومتنتشاش الافغان الدور جاى علينا ولاعلى

"Varje dag dör tusentals människor på grund av en självisk människa som alltid tänker på hur han kan få kriga

Han känner sig aldrig skyldig

Han glömmer allt, till och med ordet kärlek

Han fruktar aldrig Gud

...

Det finns några människor med honom och de säger alla att vi ska ta det steg för steg, men Amerika väntar på första chans

...

Spelet är ett stort spel

Ett spel om politik och pengar

Börja inte spela det, för det förändrar folk

Politik är pengar och pengar är politik

...

Farbror Bush går och håller hunden Sharon i sin hand

Han kan göra vad han vill i Irak och Palestina och glömma afghanerna

Har turen kommit till oss eller till vem?"

Titeln *"Nej till terrorister"* beskriver tydligt budskapet i texten. "Terroristerna" i fråga är personer som inte drar sig för att döda för egen vinning, och den som främst syftas på är George Bush. Han sägs i texten gå *"hand i hand med hunden Sharon"*. Både Irak och Palestina tas upp som exempel på situationer där Bush bara ska ha agerat för egen vinning. Texten behandlar vidare pengar som drivkraft, med det klarspråkiga citatet *"Politik är pengar och pengar är politik"*.

14 Avslutande diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka hiphopscenen i Egypten som är ett relativt nytt fenomen. Då det inte finns mycket skrivet i ämnet tidigare så har det varit svårt att få fram fakta. Vi har därför fått lägga fokus på att själva tänka och analysera utifrån litteratur, intervjuer och låttexter.

Hiphopen i Egypten är på framfart i snabb takt. Än så länge anser båda våra intervjuobjekt Bondo2 och Mohammed att bristen på forum för att uttrycka och sprida hiphop är ett stort hinder inom den subkultur som egyptisk hiphop är. På frågan om var konserter anordnas svarar båda El Sawy Center som enda ställe. Då vi har besökt hiphopkonserter på El Sawy Center har vi funnit det märkligt hur liten uppslutning de haft. I en miljonstad som Kairo är det anmärkningsvärt hur få forum för utövande av hiphop det finns. Frågan är om anledningen till fåtaligheten i forum och publik på konserterna är en brist på intresse eller om det finns andra orsaker.

Vi har sett att det är skillnad på uttrycksfriheten mellan etablerade och oetablerade artister. Då vi intervjuade två egyptiska hiphopartister blev det klart för oss att de inte känner sig hindrade av den statliga censuren. Bondo2 anser att den som är rädd för att uttrycka sig fritt inte är lämpad för att syssla med hiphop och att hiphopen är en konstform som inte bör begränsas. Kanske beror detta på att båda dessa artister är underground (utan skivkontrakt) och därmed inte behöver svara inför en musikindustri som är beroende av statens godkännande. Etablerade band som MTM och Arabian Knightz hanterar en svår balansgång mellan att hålla sig inom ramarna för vad som får sägas och att vara tillräckligt provocativa för att tilltala sina fans. Trots att MTM själva i en intervju sagt att de utövar självcensur, förtjänar de Bondo2s respekt och beundran. Tydligt lyckas de alltså att säga tillräckligt mycket mellan raderna för att tilltala även någon som tycker att den som känner sig tvingad till självcensur inte har i hiphopen att göra. Här kan vi återknyta till uppsatsens namn och inledning; de ord som inte sägs är ofta minst lika betydelsefulla som de uttalade.

Det har varit intressant att studera en musikkultur i sin linda. Då egyptisk hiphop är ett så pass nytt fenomen skulle det vara intressant att göra en uppföljningsstudie om fem eller tio år för att se hur det utvecklats. Då censur idag är en ofrånkomlig faktor för konstnärligt uttryck i Egypten vore det även intressant att undersöka hur censursituationen utvecklar sig under de närmaste åren och hur detta kommer att påverka den egyptiska hiphopen. Även arabisk vore

intressant att följa i framtiden, då vårt mer och mer datoriserade samhälle kan tänkas uppmana till vidare utveckling och spridning.

Vårt starkaste intryck av den egyptiska hiphopen är att den har sitt eget uttryck och inte bara är en kopia av sina västerländska förlagor. Egypten har en uråldrig berättar-, musik- och poesitradition och det gläder oss att se att denna förs vidare och utvecklas istället för att bytas ut mot något helt nytt.

15 Källförteckning

Litteratur

- Ben-Zeev, N. (2004) "The sound of silence: conformist musicians in Israel" i *Shoot the singer! Music censorship today*, Korpe, M. (ed), London och New York, Freemuse
- Cloonan, M. (2004) "What is music censorship? Towards a better understanding of the term" i *Shoot the singer! Music censorship today*, Korpe, M. (ed), London och New York, Freemuse
- False Freedom – Online censorship in the Middle East and North Africa (2005), Human Rights Watch Volume 17, No. 10(E)
- Gardell, M. (2001) "Hip Hop, Black Islamic Nationalism and the Quest of Afro-American Empowerment" i *1st World Conference on Music and Censorship, Copenhagen, November 20-22 1998*, Korpe, M. (ed), Danmark, Freemuse
- Hammond, A. (2007) *Popular culture in the Arab world – arts politics and the media*, Egypt, AUC Press
- Korpe, M. (ed) (2004) *Shoot the singer! Music censorship today*, London och New York, Freemuse
- Lommel, C. (2001) *The history of rap music, USA*, Chelsea House Publishers
- Otterbeck, J. (2004) "Music as a useless activity: conservative interpretations of music in Islam" i *Shoot the singer! Music censorship today*, Korpe, M. (ed), London och New York, Freemuse
- Peleg, I. (1993) *Patterns of censorship around the world*, USA, Westview Press, Inc.
- Shammout, B. (2001) "The Situation of Musicians in the Arab World" i *1st World Conference on Music and Censorship, Copenhagen, November 20-22 1998*, Korpe, M. (ed), Danmark, Freemuse
- Swedenburg, T. (2001) "Islamic Hip-Hop vs. Islamophobia" i *Global noise - rap and hip-hop outside the USA*, Mitchell, T. (ed), USA, Wesleyan University Press
- Söderman, J. (2007) *Rap(p) i käftan – Hiphopmusikers konstnärliga och pedagogiska strategier*, Malmö, Malmö Academy of Music

Verney, P. (2001) "Sudan: Can't Dance/Won't Dance?" i *1st World Conference on Music and Censorship, Copenhagen, November 20-22 1998*, Korpe, M. (ed), Danmark, Freemuse

Arab identity all 'rapped' up

<http://www.dailystaregypt.com/article.aspx?ArticleID=2503> [2008-05-05]

Hip hop on the Nile

<http://weekly.ahram.org.eg/2004/723/fe2.htm> [2008-05-05]

An Analysis of Arabic Hip-Hop

http://www.saeuk.com/downloads/research/basel_abbas.pdf [2008-10-15]

MTM på myspace

<http://www.myspace.com/mtm3eg> [2008-11-19]

Arabian Knightz på myspace

<http://www.myspace.com/arabianknightz> [2008-11-19]

A Funky Language for Teenzz to Use

<http://jcmc.indiana.edu/vol9/issue1/palfreyman.html#s5>

Intervjuer

Ahmed "Bondo2" Galal, *Mohandesseen, Kairo 080503*

Mohammed "MDS" el-Said, *Mohandesseen, Kairo 080427*